

Микола М. Єрмошенко
ГРОШОВИЙ ОБІГ ТА ОПЛАТА ПРАЦІ
В ІНФОРМАЦІЙНО-ЕНЕРГЕТИЧНІЙ
ТЕОРІЇ ВАРТОСТІ

У 3-й статті щодо формування інформаційно-енергетичній теорії вартості розглянуто основні засади функціонування грошового обігу та особливості оплати праці в межах цієї теорії. Визначено узагальнюючий показник, яким може виступати інтегральний показник ефективності економіки країни у вигляді додаткового продукту суспільства у грошовому виразі (прибуток).

Ключові слова: грошовий обіг; оплата праці; прибуток; інформаційно-енергетична теорія вартості.

Форм. 9. Рис. 1. Літ. 10.

Николай Н. Ермошенко
ДЕНЕЖНЫЙ ОБОРОТ И ОПЛАТА ТРУДА
В ИНФОРМАЦИОННО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ
ТЕОРИИ СТОИМОСТИ

В 3-й статье относительно формирования информационно-энергетической теории стоимости рассмотрены основные положения функционирования денежного оборота и особенности оплаты труда в рамках этой теории. Определен обобщающий показатель, каким может быть интегральный показатель эффективности экономики страны в виде добавочного продукта общества в денежном выражении (прибыль).

Ключевые слова: денежный оборот; оплата труда; прибыль; информационно-энергетическая теория стоимости.

Mykola M. Iermoshenko¹
MONEY TURNOVER AND
LABOUR REMUNERATION

This is the third article dedicated to the formation of the information energy theory of cost, and it in particular considers the grounds for money turnover functioning and the features of labour remuneration within this theoretical framework. The generalizes indicator is determined which is the integral indicator of the national economy's efficiency presented as an additional product of society in money term (profit).

Keywords: money turnover; labour remuneration; profit; the information energy theory of cost.

Постановка проблеми. Грошовий обіг виступає як безперервний рух грошей у сфері обігу (оплата праці, реалізація товарів, розрахунки за послуги і здійснення інших платежів) і виконання ними функцій засобу обігу і засобу платежу. Головна умова – встановлення меж між готівковим і безготівковим оборотами.

На мікроекономічному рівні грошовий обіг обслуговує кругооборот індивідуального (приватного), колективного (акціонерного) капіталу, кооперативних, державних та інших підприємств і організацій, на макрорівні – усього сукупного (суспільного) капіталу [1; 4–10]. За будь-якої суспільно-економічної формації грошовий обіг здійснюється відповідно до законів грошового обігу, яким є загальний економічний закон, що виражає внутрішньо необ-

¹ National Academy of Management, Kyiv, Ukraine.

хідні, сталі і суттєві зв'язки між кількістю необхідних для обігу грошей, цінами товарів, що підлягають реалізації, і вартістю грошей.

У сучасних умовах розвитку економіки закон грошового обігу набув такого вигляду:

$$\Sigma\Gamma = [\Sigma\tau + \Sigma\kappa + \Sigma\beta - \Sigma\pi] / K\mu, \quad (1)$$

де $\Sigma\Gamma$ – кількість необхідних для товарного обігу дійсних грошей у даному році; $\Sigma\tau$ – сума цін товарів; $\Sigma\kappa$ – сума цін товарів, проданих у кредит; $\Sigma\beta$ – сума платежів за борговими та іншими зобов'язаннями; $\Sigma\pi$ – сума платежів, які взаємно погашаються; $K\mu$ – швидкість обігу грошей як купівельного та платіжного засобу за рік.

Зрозуміло, що в контексті інформаційно-енергетичної теорії вартості грошовий обіг буде мати свої особливості і відмінності, враховуючи сучасні ринкові відносини і грошовий обіг, який ним відповідає.

Виходячи з цього **метою дослідження** є розробка концептуальних засад функціонування грошового обігу і системи оплати праці в інформаційно-енергетичній теорії вартості.

Основні результати дослідження. Грошова маса має розраховуватися на основі споживчих цін і повинна враховувати вироблені товарні цінності, включаючи сферу послуг населенню та інші сфери нематеріального виробництва. Грошова маса спрямовується на:

- заробітну плату працюючим;
- на обслуговування підприємств і організацій країни;
- формування резервного страхового фонду країни;
- на обслуговування інших необхідних платежів, за якими надійшов строк оплати.

Виходячи з цього і враховуючи основні засади інформаційно-енергетичної теорії вартості [2; 3], обсяг грошової маси ($\Sigma\Gamma$) буде наступним:

$$\Sigma\Gamma = \Sigma\text{Воп} + \Sigma\text{Дн} + \Sigma\text{Зп} + \Sigma\text{Сф} + \Sigma\text{Бо} + \Sigma\text{Кп}, \quad (2)$$

де $\Sigma\text{Воп}$ – грошова маса на внутрішнє обслуговування підприємств і організацій; $\Sigma\text{Дн}$ – доходи населення; $\Sigma\text{Зп}$ – засоби платежів; $\Sigma\text{Сф}$ – страховий фонд; $\Sigma\text{Бо}$ – кошти на бартерний обмін; $\Sigma\text{Кп}$ – кошти на оплату кооперованих поставок.

При визначенні доходів населення слід враховувати виплату заробітної плати, дивідендів, різного роду соціальних виплат. Споживчий кошик необхідно наповнювати з врахуванням надання максимальних послуг людині та її всебічного розвитку, на рівні кращих досягнень в цьому найбільш розвинутих країн світу. Доцільно також підкреслити, що відношення вартості 1 квт-г роботи у різних національних валютах буде характеризувати курс національних валют (якщо не буде прийнято єдиний у світі норматив – μ – норматив вартості одиниці роботи у квт-г у грошовому виразі).

Заробітна плата працюючих має складатися з двох частин: тарифної та інтелектуальної. Тарифна частина зарплатні має виплачуватися працюючим за виконання посадових інструкцій, вимог та умов тарифно-кваліфікаційного довідника. Мінімальний рівень тарифної частини заробітної плати визначається за споживчою вартістю товарів, які включено до споживчого кошика.

Для визначення зарплатні фахівців більш високого рівня слід використовувати тарифні сітки і коефіцієнти співвідношення зарплатні між розрядами робочих. Інтелектуальна частина зарплатні залежить від творчого особистого внеску працівника до своєї справи. Якщо тарифна частина залежатиме від рівня освіти, кваліфікації, рівня та якості виконання посадових інструкцій, положень, відпрацьованого часу, то інтелектуальна частина – від здібностей, творчого, креативного підходу до справи, раціоналізації тощо.

Для визначення інтелектуального внеску працюючих до додаткового продукту суспільства доцільно користуватися такими формулами:

$$\Delta V = \Delta \Pi_i (K_i - 1); \quad (3)$$

$$K_i = K_p / K_b, \quad (4)$$

де ΔV – частка інтелектуальної частини прибутку; $\Delta \Pi_i$ – загальний прибуток від виробництва і застосування i -ого виробу; K_i – коефіцієнт інтелектуального внеску; K_p – коефіцієнт ефективності виробництва і застосування виробу за період часу, що розглядається; K_b – коефіцієнт ефективності виробництва і застосування виробу за базовий період часу; K_p і $K_b = T_c / T_c$, відповідно за період часу, що розглядається, і базовий період часу; T_c – строк служби виробу, годин; T_c – цикл виробництва виробу, годин.

Врахування строків служби і циклу виробництва за базовий період часу і той, що аналізується, надає можливість визначити динаміку змін строку служби і циклу виробництва в часі. Від інтелектуального внеску працюючого залежить цикл виробництва і строк служби виробу, його надійність і довготривалість. Скорочення циклу виробництва і збільшення строку служби залежатиме від застосування сучасних технологій, від рівня механізації і автоматизації виробничих процесів, застосування якісніших матеріалів, форм організації виробництва, управління і маркетингу.

Інтелектуальний внесок працівників інших сфер діяльності може бути визначено із залученням відповідних фахівців з метою розробки методичних матеріалів, враховуючи специфіку робіт, послуг тощо.

Крім заробітної плати, акціонерам мають виплачуватися дивіденди за рахунок прибутку акціонованих підприємств, корпорацій.

Узагальнюючим показником, який завершує формування інформаційно-енергетичної теорії вартості, може виступати інтегральний показник ефективності економіки країни.

$$\Delta E = E_2 - E_1 - E_3; \quad (5)$$

$$M = \gamma_n \times \Delta E; \quad (6)$$

$$M = \gamma_n \times E_1 (K_T - \alpha_p - 1), \quad (7)$$

де E_1 – інформаційно-енергоємність виробленої в країні чистої продукції (власними силами), яка визначається за кількістю спожитих інформаційно-енергоресурсів: витрати на інформацію, електроенергія, паливо, трудові ресурси, приведені до єдиного показника – квт-г; E_2 – потенційні інформаційно-енергоресурси країни (спроможність виконувати певний обсяг робіт за T_c – період часу, який визначається такими чинниками:

- а) потужністю електродвигунів та їхнім ресурсом роботи активної частини основних виробничих фондів (включаючи обробку інформації), квт-г;
- б) інформаційно-енергоресурсами пасивної частини основних виробничих фондів країни:

$$\Sigma E_2 = \Sigma E_1 \times K_T, \quad K_T = T_C / T_{Ц}; \tag{8}$$

- в) строком служби (T_C) і циклом виробництва ($T_{Ц}$) засобів виробництва;
- г) кількістю працездатного населення країни (кількістю працюючих).

Виробничий потенціал країни може визначатися як максимально можливий, так і з врахуванням його використання за часом (через коефіцієнт використання фондів часу роботи обладнання).

E_3 – інформаційно-енергоємність поточного і капітального ремонтів основних засобів країни. Ця величина залежить від фізичного і морального зносів основних засобів; ΔE – надлишкові інформаційно-енергоресурси суспільства, які створюють додатковий продукт (прибуток).

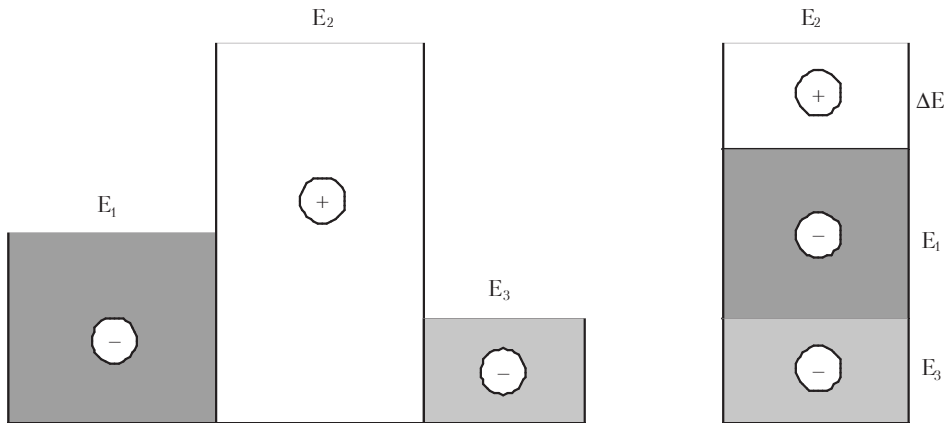

Рис. 1. Інформаційно-енергетичний баланс виробництва і споживання виробу, авторська розробка

Інтегральним показником ефективності економіки країни виступає додатковий продукт суспільства у грошовому виразі (прибуток). Прибуток в розрахунку на одну людину (з числа працездатного населення) характеризує рівень розвитку продуктивних сил суспільства, від якого залежить життєвий рівень людей.

$$M / P = \gamma_n \times E_1 (K_T - 2), \tag{9}$$

де K_T – коефіцієнт ефективності продуктивних сил суспільства ($K_T = T_C / T_{Ц}$); T_C – середньозважений строк служби умовної одиниці основних засобів, годин; $T_{Ц}$ – середньозважений строк виробництва умовної одиниці основних засобів.

Оскільки у продуктивних силах суспільства переважає «минула праця» (більше 99%), то значна частина національного багатства має персоніфікуватися між членами суспільства шляхом акціонування. Частина національного багатства загальнодержавного значення слід залишати суспільною власністю.

Але в Україні цей етап акціонування вже закінчено. Тому після завершення акціонування об'єктів державної власності об'єктами особистої приватизації у подальшому можуть бути тільки результати інтелектуальної праці (відкриття, винаходи, раціоналізаторські пропозиції, літературні та мистецькі твори тощо). Виробничі відносини в акціонерних товариствах давно усталені світовою практикою і фіксуються в статутах товариств.

Таким чином, вектор суспільного розвитку буде схилитися в бік Акціонерного Товариства Інтелектуальної Праці та Інтелектуальної Власності. У такому суспільстві буде переважати суспільна власність на засоби виробництва, землю, природні ресурси, персоніфіковані до окремої особистості через акції.

Висновки. В межах інформаційно-енергетичної теорії вартості грошова маса в процесі грошового обігу спрямовується на:

- заробітну плату працюючим;
- на обслуговування підприємств і організацій країни;
- формування резервного страхового фонду країни;
- на обслуговування інших необхідних платежів, за якими надійшов строк оплати.

Узагальнюючим показником, який завершує формування інформаційно-енергетичної теорії вартості, може виступати інтегральний показник ефективності економіки країни у вигляді додаткового продукту суспільства у грошовому виразі (прибуток).

Після завершення акціонування об'єктів державної власності об'єктами особистої приватизації у подальшому можуть бути тільки результати інтелектуальної праці (відкриття, винаходи, раціоналізаторські пропозиції, літературні та мистецькі твори тощо).

1. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.С. Юрій; За ред. С.В.Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – Т.1. – 616 с.

2. *Єрмошенко М.М.* Механізм утворення вартості в інформаційно-енергетичній теорії вартості // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №9. – С. 27–37.

3. *Єрмошенко М.М.* Наукові підходи до формування інформаційно-енергетичної теорії вартості // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №8. – С. 15–23.

4. *Мельник Л.Г.* Информационная экономика. – Сумы: Университетская книга, 2003. – 288 с.

5. *Нечаев Ю.В., Палкин Ю.И.* Популярная политэкономия. – К.: Политиздат Украины, 1986. – 254 с.

6. *Письмак В.П.* Начала отрицания экономики. – М.: КомКнига, 2007. – 328 с.

7. *Подолінський С.А.* Праця людини і її відношення до розподілу енергії // Вибрані твори / Упорядник Л.Я. Корнійчук. – К.: КНЕУ, 2000. – С. 203–282.

8. *Руденко М.Д.* Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії. – 2-ге вид., доп. – Тернопіль: Дружба, 2005. – 320 с.

9. *Філософський енциклопедический словарь* / Гл. редакція: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. – М.: Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.

10. *Філософія: Навч. посібник* / В.С. Зубов, Н.В. Зубова, І.М. Молчанов, Ю.В. Осічнюк та ін.; За заг. ред. д-ра філос. наук, проф. Ю.В. Осічнюка. – К.: Атіка, 2003. – 461 с.

Статті надійшла до редакції 15.09.2014.